

קמה:

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

עין משפט
גרי מצוה

מסורת הש"ס

א) סוף ב"בא"ר (ב) ג' נכנס
פד' הוית' ד... (ג) נכנסין
ק... (ד) נכנסין... (ה) נכנסין
נכנסין... (ו) נכנסין

תורה אור השלם

1. חזר דבר השקטן שמת
כל בעל משת' וזו יאשר
ישה ברעוה לא יבש את
רעוה ואת אחיו כי קרא
שמתה ליה רבבי' טו ב
2. כל ימי עני רעים טוב
לכ משתה תמיד
משלי טו טו
3. מטיע אבנים יעצב בהם
מוקע עצים יעקב בהם
קהלת ט

הנהגות הב"ה

(א) נב' שעת ק' סגולה.
1. חזר פיורו שיהי קרוב לעיר:
(ב) א"ש איבעי ליה (לחושיה
לא) אוריעה ברמית
(ג) ליה עליה שלמו:
(ד) א"ש אחיה כנפיה יב' צ"ב
סוף לחי' ביכ"י אלהי
(ה) רבב"ב דיה
(ו) רבב"ב דיה
קול סגולה שחילין קברש
אחר וזו עובל סגולה
לפניו: (ז) ר"ה ע' זוח
אכילה בכרסיה וזח היה
אולי: (ח) ר"ה משמיה
ויזי ויעלין משום חשיבות
לכחו ממנו: (ט) ר"ה ז' ז' ז'
(י) רמז כמה עשירי ח"ה חסיה:
(יא) רמז ר"ה וזחן נשעיה
וי' כנסתיה לא יגרש אל
ש"ך ניה למת: (יב) באר
חתי ימי יעשג דמסך
בלישא חת דמ' סמית
דאית ליה וזי: (יג) שם
דאית וזחן עב' צ"ב פי
כל' חתש' ח"ה שינוע
חתי ימי והתפט' ח"ה עקן
השפיע משמחה וזחן
לשית דקיה לזל לא היה
סיוח ר"ה לנטיה ולקח' ח'
דבר רבני אר"י:

לעני רש"י

אשקל"א
[אשקל"א] וזו
(מכסוד קטן)

מוסף רש"י

למרו חזיא. למי שקנן
מנחם למסר. ולמנו לפי
שקנן שמיטת. זכוכות לפי
כל ימי עני רעים זה בעל
גמרא. שקסל לנחמ מתי
קושיית יענותו ש' כי
מנחמין ק' ז' ז' ז'
משנה. ניה למח' שמי.
רבא אמר איפכא. ונעלי
תלמודי נתינן מעיני שיער
להיות לומר היתח. אלל
כפלי משנה שניה ולמי יע
מתי לומר. דלן חסוד סלס
מתן משנה ש'.

רבינו גרשום (המשך)

שית. שירא עשיר ברב
הסודי כגון אפית אלל
חטיס ואינו כרחה כגון אלל
בכיה אצורין. עירי' ספס.
וזו שיש לו קדושת של
כסף וזהו ואינו מרובה בהם
משה. ניה למח' שמי.
רבא אמר איפכא. ונעלי
תלמודי נתינן מעיני שיער
להיות לומר היתח. אלל
כפלי משנה שניה ולמי יע
מתי לומר. דלן חסוד סלס
מתן משנה ש'.

ואין שביעית משמטתה. אם עברה שביעית ניעמיה קודם שחזר זה
וגשא גם הוא אשה: ואין כבוד נוטל פי שנים. היכל דחורח לאחמע
דמניא לעיל וקמ':: נגביס כב"ד מ"ט מפני שהיא כמלוה ה"ג לה.
ובספרים כבוד נגביס כב"ד דחורח בעונתה מ"ט מפני שהיא כמלוה
דלעת כן הלווה שיחזיר לו בעונת
שמחה ויפדעון והלך אחר קניעות
וזנ שקנע לו המלוה: דלא אדעתא
דרכיס ייבז ליה. שאס לזה פוחת
לו אלל מתוך שמחת ריעות הרבה
דדורין: דלא קרינא ביה לא יגוש.
שאני יכול לדחקו כב"ד בשביעית
שהרי לא הגיע זמנו עד שישא הוא
אשה ויחזיר לו או דליתא נגביס אלל
כב"ד בעונתה כדלמתיין במסכת
מכות (דף ג:) המלוה את חכירו
לעשר שנים אין שביעית משמטתו אף
זה לא הגיע זמנו עד לאחר שביעית
הלכך שביעית אחתי לא מטע' זמניה
שיוכל לנגוש דעדיין לא נשא אשה:
דהוי ליה רשוי. ופסקין הלכתא
דפרק יש נוטלין (לעיל דף קה:): אין
הכבוד נוטל פי שנים כמלוה בין שגבו
קרקע בין שגבו מעות: הוה כמסא.
אזו שאלו להחזיר ופסקין לשמח
עיר כשנשא שזנינו אשה ולא נא
לשמחת: איבעי ליה למיסי. ונגביס
כב"ד: שוי סגולה. (ה) אשקל"א
כלע"ז שחי שמחיו קול לנח' לשמח
עם החמין: איבעי ליה לאודועי.
ומלל אודיעה מרעומות אית ליה
עליה דמפרש ואזיל כהל שלומי מיהא
משלס: דכל רדף אר"ך
לכות דמי אכילתו שהרי לא אלל עמו:
עד זוזא (ט) כו'. וזח היה אוכל
הלכך וזח פוחת ממני שזביעיתו. אית
דגרסי עד זוזא חתייה כפיהי אללי
ככסיה כעטו כמו בית הסכות א'
נמי ככסיה: עד ארבע. אס נחמיב
ד' זוזיס משזביעיתו: משלס סגולה.
דכין דמביא ד' רגילין להאכילו כדוח
עד שני זוזיס וכין דלא אלל יפחות
שניס מן הד': כחשיבומיה. לפי
מה שהו' חסוד ומניא הרבה
ורגילין (ו) לכדו ממני מעדניס
יפחות לו ממני שזביעיתו כפי מה
שהיה אוכל: עשה עמו כפומבי.
כגלוי שמחה מפורסמת זה שחזר וגשא
גם הוא אשה בקש לעשות מוחמו
כזניעות אל לפי עש' זרה:) היא או
שרו'ה לנחמ' סעודתו ואינו חושש
להרבות אוכלין: כפומבי אני עושה
עמך. כשמחה ימירה אני חפץ כמו

ואין השביעית משמטתה ואין הבכור נוטל
בה פי שנים: נגביס כב"ד מאי טעמא כמלוה
דמאי ואין בה משום ברית דלאו אדעתא
דהכי יבז ליה ואין השביעית משמטתה דלא
קרינא ביה ילא יגוש ואין הבכור נוטל פי שנים
דהוה ליה ראוי ואין הבכור נוטל בראוי
כבמחוק אמר רב כהנא כ"ללא דרשושביעיתא
הוה במתא איבעי ליה למיתא (ט) שמע קל
טבלא איבעי ליה לאדוועיה (ט) הרעומות אית
ליה שלומי משלם ועד כמה אמר אבי' דהגו
בני גננא עד זוזא (ט) אייתא (ט) בכפיה אכליה
בכרסי' עד ארבעה משלם פלגא מכאן ואילך
איניש איניש כחשיבותיה תנו רבנן יעשה
עמו בפומבי ובקש לעשות עמו בצענא יכול
לומר לו בפומבי אעשה עמך כדרך שעשית
עמי יעשה עמו כבתולה ובקש לעשות עמו
באלמנה יכול לומר לו בבתולה אעשה עמו
כדרך שעשית עמי עשה עמו בשניה ובקש
לעשות עמו בראשונה יכול לומר לו
לכשתשא אשה אחרת אעשה עמך עשה
עמו באחת ובקש לעשות עמו בשתיים יכול
לומר לו באחת אעשה עמך כדרך שעשית
עמי תנו רבנן עתיר נכסין עתיר פומבי זה
הוא בעל הגדות עתיר סלעים עתיר תקוע
זהו בעל פלפול עתיר מושח עתיר כמס זהו
בעל שמועות והכל צריכין למרי חטיא
גמרא אמר רבי זירא אמר רב מאי דכתיב
כ"ל ימי עני רעים זה בעל גמרא וטוב לב
משתה תמיד זה בעל משנה רבא אמר
איפכא והיינו דאמר רב משרשיא משמיה
דרבא מאי דכתיב ימסיע אבנים יעצב בהם
בוקע עצים יסכן בהם מסיע אבנים יעצב בהם
אלו בעלי משנה בוקע עצים יסכן בהם אלו
בעלי גמרא רבי חנינא אמר כל ימי עני רעים
לב משתה תמיד זה שיש לו אשה
טובה רבי ינאי אמר כל ימי עני רעים לב משתה
תמיד זה שדעתו יפה רבי יוחנן אמר כל ימי עני רעים זה רחמן
וטוב לב משתה תמיד זה אכזרי ורבי יהושע בן לוי אמר כל ימי
עני רעים זה שדעתו קצרה וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו רחבה

ואין הבכור נוטל פי שנים הוה
מה דמשמע הכא והכא הכי פירושו
אין שביעית משמטתו דלא קרינא ביה
לא יגוש ושמח לעולם לא יבז ליה לא
יגוש שיכול לומר לו כמלוה אני
עושה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:
ואין הבכור נוטל פי שנים הוה
היה רבי ב"ה ואפילו למאן
דלמר לעיל כפ' יש נוטלין (דף קה:)
מלוה לא הו' רשוי שזביעית מיהא הו'
עשה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:
ואין הבכור נוטל פי שנים הוה
היה רבי ב"ה ואפילו למאן
דלמר לעיל כפ' יש נוטלין (דף קה:)
מלוה לא הו' רשוי שזביעית מיהא הו'
עשה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:
ואין הבכור נוטל פי שנים הוה
היה רבי ב"ה ואפילו למאן
דלמר לעיל כפ' יש נוטלין (דף קה:)
מלוה לא הו' רשוי שזביעית מיהא הו'
עשה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:

עשיתי לך וכן כל הנך דמפרש ואזיל: לכספא אשה אחרה. לא אשמך יותר ממה ששמחתי שאני חפץ כשמחה ימירה: והו'
עשיר נכנסין. עשיר משעות וכרמיס וימיס הנשאל לבריות וגם עמיר פומבי עושר כגלוי כגון רוב כמותו שהכל יודעים בהן: והו'
כעל אגדה. שדורש ככל מקוס כרביס כנמי משתחות שדורש ימיס טוביס והכל נאספין לשמוע ויש לו קול חכמה. ונא להשמיענו שמחך שאין
אגדות זכירות עיון יכול לדרוש ככל מקוס: עשיר סלעין. שולחני משמחך תמיד ממני מטבעות: עשיר קצוע. יש מפרשין שיש לו בתים
הרבה ומשתכר כן תדיר ומיקרי הכי על ס' ויעקב תקע את האלו (נבאשית לא) ולי נראה כדלמתיין כמנחות (דף פה:): תקוע כלפא לשמן עיר
היא ומשם היו מביאים שמן למנחות. דימיה למטבעות ולשמן את הפלפול על ס' שמרוחתי את יום חזיר בפלפולו ועמיס הרבה כלפא המטבעות
ועמי השמן שמזינין מתקוע: עשיר משח. אשני מדות (נמדנר יג) מתרגמינן איניש משחן. עמיר דנבר המדוד כגון תבואה שאין משתכרין בה
תדיר אלל מתיסין אותה לאוזר ולכשתניע עת מכירה או ימכרה וישתכר. והיינו נמי עמיר כמס כמו כמות עמדי חסוד בארורות (דברים לב)
דבר שמכניסין לאוזר: והו' כעל שמועות. שידע הלכות ומימרות האמוראין ולכשיגיע עת הרחאה יגלה שמועותיו: גמרא. סוגיית גמרא
ותרזי משניות וברייתות וזהו עיקר הגמרא שאס לא הגמרא אין למדן הלכה מתוך משנה דלמתיין התנאים מבלי עולם (פוסק דף כב.).
והו' כעל גמרא. שממית עצמו לכין הלכות ולמדן הוויית: רבא אמר איפכא. כל ימי עני רעים זה בעל משנה שאני יכול להורות הלכה
מתוך משנתו וגם כי כשחלוקת זו על זו אינו יכול לתרץ וטוב לב זה בעל הגמרא שידע משניות על עיקרם ובקי בטעמיהם ויש
כדו כח להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
שמתקשה להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
מי שדעתו קצה ולנו ימנאס ככל דבר מנונה שהו' רואה: יפה. שסובל הכל דלתי מוקי לו שום כללון ושום דבר מלאוס: קלרה. כמו
כמו עזרן וקפדן עינו רעה בשלו ובשל אחרים: זה רחמן. כמה (ו) עניינס הוא רואה וכמה מאורעות שלבו כוכה תדיר עליהן:
ואמר

ואין שביעית משמטתה. אם עברה שביעית ניעמיה קודם שחזר זה
וגשא גם הוא אשה: ואין כבוד נוטל פי שנים. היכל דחורח לאחמע
דמניא לעיל וקמ':: נגביס כב"ד מ"ט מפני שהיא כמלוה ה"ג לה.
ובספרים כבוד נגביס כב"ד דחורח בעונתה מ"ט מפני שהיא כמלוה
דלעת כן הלווה שיחזיר לו בעונת
שמחה ויפדעון והלך אחר קניעות
וזנ שקנע לו המלוה: דלא אדעתא
דרכיס ייבז ליה. שאס לזה פוחת
לו אלל מתוך שמחת ריעות הרבה
דדורין: דלא קרינא ביה לא יגוש.
שאני יכול לדחקו כב"ד בשביעית
שהרי לא הגיע זמנו עד שישא הוא
אשה ויחזיר לו או דליתא נגביס אלל
כב"ד בעונתה כדלמתיין במסכת
מכות (דף ג:) המלוה את חכירו
לעשר שנים אין שביעית משמטתו אף
זה לא הגיע זמנו עד לאחר שביעית
הלכך שביעית אחתי לא מטע' זמניה
שיוכל לנגוש דעדיין לא נשא אשה:
דהוי ליה רשוי. ופסקין הלכתא
דפרק יש נוטלין (לעיל דף קה:): אין
הכבוד נוטל פי שנים כמלוה בין שגבו
קרקע בין שגבו מעות: הוה כמסא.
אזו שאלו להחזיר ופסקין לשמח
עיר כשנשא שזנינו אשה ולא נא
לשמחת: איבעי ליה למיסי. ונגביס
כב"ד: שוי סגולה. (ה) אשקל"א
כלע"ז שחי שמחיו קול לנח' לשמח
עם החמין: איבעי ליה לאודועי.
ומלל אודיעה מרעומות אית ליה
עליה דמפרש ואזיל כהל שלומי מיהא
משלס: דכל רדף אר"ך
לכות דמי אכילתו שהרי לא אלל עמו:
עד זוזא (ט) כו'. וזח היה אוכל
הלכך וזח פוחת ממני שזביעיתו. אית
דגרסי עד זוזא חתייה כפיהי אללי
ככסיה כעטו כמו בית הסכות א'
נמי ככסיה: עד ארבע. אס נחמיב
ד' זוזיס משזביעיתו: משלס סגולה.
דכין דמביא ד' רגילין להאכילו כדוח
עד שני זוזיס וכין דלא אלל יפחות
שניס מן הד': כחשיבומיה. לפי
מה שהו' חסוד ומניא הרבה
ורגילין (ו) לכדו ממני מעדניס
יפחות לו ממני שזביעיתו כפי מה
שהיה אוכל: עשה עמו כפומבי.
כגלוי שמחה מפורסמת זה שחזר וגשא
גם הוא אשה בקש לעשות מוחמו
כזניעות אל לפי עש' זרה:) היא או
שרו'ה לנחמ' סעודתו ואינו חושש
להרבות אוכלין: כפומבי אני עושה
עמך. כשמחה ימירה אני חפץ כמו

ואין השביעית משמטתה. דלא קרי ביה לא יגוש מכאן היה מביא
רית ראהי דקיימא לן כלשנא כמלך דמלך דמלך קמא דמכות
(דף ג:) וס' ד"ה א"ד) דלמר רב יהודה אמר שמואל המלוה את חכירו
לעשר שנים אין שביעית משמטתו ואע"ג דלתי ליה לא יגוש השתא
מיהא לא קרינן ביה לא יגוש דהכי נמי
שמחה הלא דכיון דלא קרינא ביה
שזביעית (ט) לא ש"ך ביה למיר
דשביעית משמטתה ועל ידי כן מגיה ר'
יעקב מה שידך הפיטר ר' אליהו הקן
ומן עשר כסף כי ילונו נחלי ימיו
יעזבו (ט) ולשנא קמא דפרק קמא
דמכות (סס) אית ליה דהמלוה לחכירו
אין שביעית משמטתו (י) ומניה זמן
ל"י שנים שביעית משמטתו ואין רית'
פוסק כן אלל כלשנא כמלך דלתי ליה
אין שביעית משמטתו (י) ומניה זמן
עשר כסף כי ילונו ולא נמשפט נחלי
ימיו יעזבו ואין נראה לר"י ראהי
מכאן דלא שיכא כלל שזביעית המלוה
שהרי כממה דגרסיס הס חלוקים זה
מזה דמשמע הכא והכא הכי פירושו
אין שביעית משמטתו דלא קרינא ביה
לא יגוש ושמח לעולם לא יבז ליה לא
יגוש שיכול לומר לו כמלוה אני
עושה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:

ואין השביעית משמטתה. דלא קרי ביה לא יגוש מכאן היה מביא
רית ראהי דקיימא לן כלשנא כמלך דמלך דמלך קמא דמכות
(דף ג:) וס' ד"ה א"ד) דלמר רב יהודה אמר שמואל המלוה את חכירו
לעשר שנים אין שביעית משמטתו ואע"ג דלתי ליה לא יגוש השתא
מיהא לא קרינן ביה לא יגוש דהכי נמי
שמחה הלא דכיון דלא קרינא ביה
שזביעית (ט) לא ש"ך ביה למיר
דשביעית משמטתה ועל ידי כן מגיה ר'
יעקב מה שידך הפיטר ר' אליהו הקן
ומן עשר כסף כי ילונו נחלי ימיו
יעזבו (ט) ולשנא קמא דפרק קמא
דמכות (סס) אית ליה דהמלוה לחכירו
אין שביעית משמטתו (י) ומניה זמן
ל"י שנים שביעית משמטתו ואין רית'
פוסק כן אלל כלשנא כמלך דלתי ליה
אין שביעית משמטתו (י) ומניה זמן
עשר כסף כי ילונו ולא נמשפט נחלי
ימיו יעזבו ואין נראה לר"י ראהי
מכאן דלא שיכא כלל שזביעית המלוה
שהרי כממה דגרסיס הס חלוקים זה
מזה דמשמע הכא והכא הכי פירושו
אין שביעית משמטתו דלא קרינא ביה
לא יגוש ושמח לעולם לא יבז ליה לא
יגוש שיכול לומר לו כמלוה אני
עושה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:
ואין הבכור נוטל פי שנים הוה
היה רבי ב"ה ואפילו למאן
דלמר לעיל כפ' יש נוטלין (דף קה:)
מלוה לא הו' רשוי שזביעית מיהא הו'
עשה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:
ואין הבכור נוטל פי שנים הוה
היה רבי ב"ה ואפילו למאן
דלמר לעיל כפ' יש נוטלין (דף קה:)
מלוה לא הו' רשוי שזביעית מיהא הו'
עשה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:

ואין השביעית משמטתה. דלא קרי ביה לא יגוש מכאן היה מביא
רית ראהי דקיימא לן כלשנא כמלך דמלך דמלך קמא דמכות
(דף ג:) וס' ד"ה א"ד) דלמר רב יהודה אמר שמואל המלוה את חכירו
לעשר שנים אין שביעית משמטתו ואע"ג דלתי ליה לא יגוש השתא
מיהא לא קרינן ביה לא יגוש דהכי נמי
שמחה הלא דכיון דלא קרינא ביה
שזביעית (ט) לא ש"ך ביה למיר
דשביעית משמטתה ועל ידי כן מגיה ר'
יעקב מה שידך הפיטר ר' אליהו הקן
ומן עשר כסף כי ילונו נחלי ימיו
יעזבו (ט) ולשנא קמא דפרק קמא
דמכות (סס) אית ליה דהמלוה לחכירו
אין שביעית משמטתו (י) ומניה זמן
ל"י שנים שביעית משמטתו ואין רית'
פוסק כן אלל כלשנא כמלך דלתי ליה
אין שביעית משמטתו (י) ומניה זמן
עשר כסף כי ילונו ולא נמשפט נחלי
ימיו יעזבו ואין נראה לר"י ראהי
מכאן דלא שיכא כלל שזביעית המלוה
שהרי כממה דגרסיס הס חלוקים זה
מזה דמשמע הכא והכא הכי פירושו
אין שביעית משמטתו דלא קרינא ביה
לא יגוש ושמח לעולם לא יבז ליה לא
יגוש שיכול לומר לו כמלוה אני
עושה עמך או שמח לא יבז אשה
אלל מליה שלנסוף נא ליה לא יגוש
שביעית משמטתה:

עשיתי לך וכן כל הנך דמפרש ואזיל: לכספא אשה אחרה. לא אשמך יותר ממה ששמחתי שאני חפץ כשמחה ימירה: והו'
עשיר נכנסין. עשיר משעות וכרמיס וימיס הנשאל לבריות וגם עמיר פומבי עושר כגלוי כגון רוב כמותו שהכל יודעים בהן: והו'
כעל אגדה. שדורש ככל מקוס כרביס כנמי משתחות שדורש ימיס טוביס והכל נאספין לשמוע ויש לו קול חכמה. ונא להשמיענו שמחך שאין
אגדות זכירות עיון יכול לדרוש ככל מקוס: עשיר סלעין. שולחני משמחך תמיד ממני מטבעות: עשיר קצוע. יש מפרשין שיש לו בתים
הרבה ומשתכר כן תדיר ומיקרי הכי על ס' ויעקב תקע את האלו (נבאשית לא) ולי נראה כדלמתיין כמנחות (דף פה:): תקוע כלפא לשמן עיר
היא ומשם היו מביאים שמן למנחות. דימיה למטבעות ולשמן את הפלפול על ס' שמרוחתי את יום חזיר בפלפולו ועמיס הרבה כלפא המטבעות
ועמי השמן שמזינין מתקוע: עשיר משח. אשני מדות (נמדנר יג) מתרגמינן איניש משחן. עמיר דנבר המדוד כגון תבואה שאין משתכרין בה
תדיר אלל מתיסין אותה לאוזר ולכשתניע עת מכירה או ימכרה וישתכר. והיינו נמי עמיר כמס כמו כמות עמדי חסוד בארורות (דברים לב)
דבר שמכניסין לאוזר: והו' כעל שמועות. שידע הלכות ומימרות האמוראין ולכשיגיע עת הרחאה יגלה שמועותיו: גמרא. סוגיית גמרא
ותרזי משניות וברייתות וזהו עיקר הגמרא שאס לא הגמרא אין למדן הלכה מתוך משנה דלמתיין התנאים מבלי עולם (פוסק דף כב.).
והו' כעל גמרא. שממית עצמו לכין הלכות ולמדן הוויית: רבא אמר איפכא. כל ימי עני רעים זה בעל משנה שאני יכול להורות הלכה
מתוך משנתו וגם כי כשחלוקת זו על זו אינו יכול לתרץ וטוב לב זה בעל הגמרא שידע משניות על עיקרם ובקי בטעמיהם ויש
כדו כח להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
שמתקשה להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
מי שדעתו קצה ולנו ימנאס ככל דבר מנונה שהו' רואה: יפה. שסובל הכל דלתי מוקי לו שום כללון ושום דבר מלאוס: קלרה. כמו
כמו עזרן וקפדן עינו רעה בשלו ובשל אחרים: זה רחמן. כמה (ו) עניינס הוא רואה וכמה מאורעות שלבו כוכה תדיר עליהן:
ואמר

עשיתי לך וכן כל הנך דמפרש ואזיל: לכספא אשה אחרה. לא אשמך יותר ממה ששמחתי שאני חפץ כשמחה ימירה: והו'
עשיר נכנסין. עשיר משעות וכרמיס וימיס הנשאל לבריות וגם עמיר פומבי עושר כגלוי כגון רוב כמותו שהכל יודעים בהן: והו'
כעל אגדה. שדורש ככל מקוס כרביס כנמי משתחות שדורש ימיס טוביס והכל נאספין לשמוע ויש לו קול חכמה. ונא להשמיענו שמחך שאין
אגדות זכירות עיון יכול לדרוש ככל מקוס: עשיר סלעין. שולחני משמחך תמיד ממני מטבעות: עשיר קצוע. יש מפרשין שיש לו בתים
הרבה ומשתכר כן תדיר ומיקרי הכי על ס' ויעקב תקע את האלו (נבאשית לא) ולי נראה כדלמתיין כמנחות (דף פה:): תקוע כלפא לשמן עיר
היא ומשם היו מביאים שמן למנחות. דימיה למטבעות ולשמן את הפלפול על ס' שמרוחתי את יום חזיר בפלפולו ועמיס הרבה כלפא המטבעות
ועמי השמן שמזינין מתקוע: עשיר משח. אשני מדות (נמדנר יג) מתרגמינן איניש משחן. עמיר דנבר המדוד כגון תבואה שאין משתכרין בה
תדיר אלל מתיסין אותה לאוזר ולכשתניע עת מכירה או ימכרה וישתכר. והיינו נמי עמיר כמס כמו כמות עמדי חסוד בארורות (דברים לב)
דבר שמכניסין לאוזר: והו' כעל שמועות. שידע הלכות ומימרות האמוראין ולכשיגיע עת הרחאה יגלה שמועותיו: גמרא. סוגיית גמרא
ותרזי משניות וברייתות וזהו עיקר הגמרא שאס לא הגמרא אין למדן הלכה מתוך משנה דלמתיין התנאים מבלי עולם (פוסק דף כב.).
והו' כעל גמרא. שממית עצמו לכין הלכות ולמדן הוויית: רבא אמר איפכא. כל ימי עני רעים זה בעל משנה שאני יכול להורות הלכה
מתוך משנתו וגם כי כשחלוקת זו על זו אינו יכול לתרץ וטוב לב זה בעל הגמרא שידע משניות על עיקרם ובקי בטעמיהם ויש
כדו כח להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
שמתקשה להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
מי שדעתו קצה ולנו ימנאס ככל דבר מנונה שהו' רואה: יפה. שסובל הכל דלתי מוקי לו שום כללון ושום דבר מלאוס: קלרה. כמו
כמו עזרן וקפדן עינו רעה בשלו ובשל אחרים: זה רחמן. כמה (ו) עניינס הוא רואה וכמה מאורעות שלבו כוכה תדיר עליהן:
ואמר

עשיתי לך וכן כל הנך דמפרש ואזיל: לכספא אשה אחרה. לא אשמך יותר ממה ששמחתי שאני חפץ כשמחה ימירה: והו'
עשיר נכנסין. עשיר משעות וכרמיס וימיס הנשאל לבריות וגם עמיר פומבי עושר כגלוי כגון רוב כמותו שהכל יודעים בהן: והו'
כעל אגדה. שדורש ככל מקוס כרביס כנמי משתחות שדורש ימיס טוביס והכל נאספין לשמוע ויש לו קול חכמה. ונא להשמיענו שמחך שאין
אגדות זכירות עיון יכול לדרוש ככל מקוס: עשיר סלעין. שולחני משמחך תמיד ממני מטבעות: עשיר קצוע. יש מפרשין שיש לו בתים
הרבה ומשתכר כן תדיר ומיקרי הכי על ס' ויעקב תקע את האלו (נבאשית לא) ולי נראה כדלמתיין כמנחות (דף פה:): תקוע כלפא לשמן עיר
היא ומשם היו מביאים שמן למנחות. דימיה למטבעות ולשמן את הפלפול על ס' שמרוחתי את יום חזיר בפלפולו ועמיס הרבה כלפא המטבעות
ועמי השמן שמזינין מתקוע: עשיר משח. אשני מדות (נמדנר יג) מתרגמינן איניש משחן. עמיר דנבר המדוד כגון תבואה שאין משתכרין בה
תדיר אלל מתיסין אותה לאוזר ולכשתניע עת מכירה או ימכרה וישתכר. והיינו נמי עמיר כמס כמו כמות עמדי חסוד בארורות (דברים לב)
דבר שמכניסין לאוזר: והו' כעל שמועות. שידע הלכות ומימרות האמוראין ולכשיגיע עת הרחאה יגלה שמועותיו: גמרא. סוגיית גמרא
ותרזי משניות וברייתות וזהו עיקר הגמרא שאס לא הגמרא אין למדן הלכה מתוך משנה דלמתיין התנאים מבלי עולם (פוסק דף כב.).
והו' כעל גמרא. שממית עצמו לכין הלכות ולמדן הוויית: רבא אמר איפכא. כל ימי עני רעים זה בעל משנה שאני יכול להורות הלכה
מתוך משנתו וגם כי כשחלוקת זו על זו אינו יכול לתרץ וטוב לב זה בעל הגמרא שידע משניות על עיקרם ובקי בטעמיהם ויש
כדו כח להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
שמתקשה להורות הלכה למעשה: יעלז. שאין בעצבנין תאלכנה (נבאשית ג:) והו' כעל משנה. ששונה משניות כל היום ואין לו אלל זכר
מי שדעתו קצה ולנו ימנאס ככל דבר מנונה שהו' רואה: יפה. שסובל הכל דלתי מוקי לו שום כללון ושום דבר מלאוס: קלרה. כמו
כמו עזרן וקפדן עינו רעה בשלו ובשל אחרים: זה רחמן. כמה (ו) עניינס הוא רואה וכמה מאורעות שלבו כוכה תדיר עליהן:
ואמר

ואין שביעית משמטתה. אם עברה שביעית ניעמיה קודם שחזר זה
וגשא גם הוא אשה: ואין כבוד נוטל פי שנים. היכל דחורח לאחמע
דמניא לעיל וקמ':: נגביס כב"ד מ"ט מפני שהיא כמלוה ה"ג לה.
ובספרים כבוד נגביס כב"ד דחורח בעונתה מ"ט מפני שהיא כמלוה
דלעת כן הלווה שיחזיר לו בעונת
שמחה ויפדעון והלך אחר קניעות
וזנ שקנע לו המלוה: דלא אדעתא
דרכיס ייבז ליה. שאס לזה פוחת
לו אלל מתוך שמחת ריעות הרבה
דדורין: דלא קרינא ביה לא יגוש.
שאני יכול לדחקו כב"ד בשביעית
שהרי לא הגיע זמנו עד שישא הוא
אשה ויחזיר לו או דליתא נגביס אלל
כב"ד בעונתה כדלמתיין במסכת
מכות (דף ג:) המלוה את חכירו
לעשר שנים אין שביעית משמטתו אף
זה לא הגיע זמנו עד לאחר שביעית
הלכך שביעית אחתי לא מטע' זמניה
שיוכל לנגוש דעדיין לא נשא אשה:
דהוי ליה רשוי. ופסקין הלכתא
דפרק יש נוטלין (לעיל דף קה:): אין
הכבוד נוטל פי שנים כמלוה בין שגבו
קרקע בין שגבו מעות: הוה כמסא.
אזו שאלו להחזיר ופסקין לשמח
עיר כשנשא שזנינו אשה ולא נא
לשמחת: איבעי ליה למיסי. ונגביס
כב"ד: שוי סגולה. (ה) אשקל"א
כלע"ז שחי שמחיו קול לנח' לשמח
עם החמין: איבעי ליה לאודועי.
ומלל אודיעה מרעומות אית ליה
עליה דמפרש ואזיל כהל שלומי מיהא
משלס: דכל רדף אר"ך
לכות דמי אכילתו שהרי לא אלל עמו:
עד זוזא (ט) כו'. וזח היה אוכל
הלכך וזח פוחת ממני שזביעיתו. אית
דגרסי עד זוזא חתייה כפיהי אללי
ככסיה כעטו כמו בית הסכות א'
נמי ככסיה: עד ארבע. אס נחמיב
ד' זוזיס משזביעיתו: משלס סגולה.
דכין דמביא ד' רגילין להאכילו כדוח
עד שני זוזיס וכין דלא אלל יפחות
שניס מן הד': כחשיבומיה. לפי
מה שהו' חסוד ומניא הרבה
ורגילין (ו) לכדו ממני מעדניס
יפחות לו ממני שזביעיתו כפי מה
שהיה אוכל: עשה עמו כפומבי.
כגלוי שמחה מפורסמת זה שחזר וגשא
גם הוא אשה בקש לעשות מוחמו
כזניעות אל לפי עש' זרה:) היא או
שרו'ה לנחמ' סעודתו ואינו חושש
להר